

PIMA-asiantuntijoiden pätevyyden riippumaton todennus

LUONNOS AR 27.8.2024

PIMA-alan asiantuntijoiden pätevyyden osoitus pelkästään itse luodun ansioluettelon kautta on todettu osin puutteelliseksi. Pätevyyden tahi osaamisen tason osoittaminen on todettu tarpeelliseksi mm. seuraavilla osa-alueilla:

- PIMA-ympäristöriskin arviointi
- PIMA-kohteiden kenttätöön suunnittelu ja valvonta
- PIMA-kohteiden projektijohto

Nykytilanne

Nykytilanteessa kolmannen osapuolen tuottaman pätevyyden todentaminen on pääasiassa tehty tilaajatahojen edellyttämän ympäristönäytteenottajan sertifikaatin kautta. Tätä sertifikaattia on vaadittu PIMA-kohteiden kenttätöön suunnittelijoilta, valvojilta ja kohteiden projektipäälliköiltä. Kyseinen vaatimus ei kuitenkaan vastaa todellisia tarpeita. Tämä johtuu siitä, että ko. sertifikaatti on luotu kenttätöntekijöitä silmällä pitäen, erityisesti näytteenoton, mittauksen ja havainnointityön osaamisen todentamiseen. Siksi myös tähän liittyvän Maaperä ja kiinteiden jäteympäristöt -erikoistumisalan [pätevyysvaatimukset](#) ovat hyvin käytännönläheisiä, osoita suunnittelun, valvontatyön tai projektijohdon osaamista.

Suoritettavassa tentissä keskitytään kenttätöön käytännön tekemiseen ja kokemusvaatimuksena on vähintään 20 päivää kenttätöitä vuodessa. Henkilöt, jotka tekevät paljon suunnittelu-, valvonta- ja projektien johtamistyötä eivät usein kerrytä riittävästi sertifikaatin edellyttämiä määriä kenttäpäiviä. Tämän takia heille ei voida myöntää sertifikaattia, vaikka muut vaatimukset täyttyisivätkin. Kenttätöön syvällisempi tunteminen on usein hyödyksi suunnittelijoiden, valvojien tai projektipäälliköiden työssä, mutta ainoana osaamisen osoittamiskeinona ympäristönäytteenottajan sertifikaatti ei ole asianmukainen.

Mutky ry:n työpajan huomioita

Asiaan on kiinnitetty huomiota myös Mutku ry:n jäsenten parissa. Mutku ry järjesti tästä syystä riskinarviointityöpajan 6.9.2023, jossa alan ammattilaiset kokoontuivat miettimään osaamistarpeita ja mahdollisia pätevyysvaatimuksia PIMA-riskinarviointeihin liittyen. Samalla pienryhmissä pohdittiin riskinarviointien sisältöä ja niiden laajempia haasteita. Osallistujia oli tilaisuudessa 19 henkilöä konsulttitoimistoista, Sykestä, Helsingin kaupungilta ja Ely-keskuksista.

Tilaisuudessa keskusteltiin kahdesta eri prosessista osoittaa osaaminen PIMA-kohteiden riskiarvioijille. Esiin nousseet vaihtoehdot olivat:

- Nykyisen sertifiointijärjestelmän mahdollisesta laajentamisesta kyseiselle alalle tai
- Kehittää uusi verkkokoulutuskokonaisuus, jonka suorittamisesta saisi kirjallisen riskinarvioijan pätevyyden.

Esimerkkinä käytettiin Syken kehittämää, paljon kiitosta saanutta verkkokoulutuskokonaisuutta liittyen haitallisten aineiden ympäristövaikutuksiin (ns. [KEMKO-koulutus](#)).

Johtopäätöksiä

Tilaajan näkökulmasta kolmannen osapuolen toimesta tehty pätevyyden osoitus on hyödyllinen, sillä se luo uskottavuutta ja yhtenäiset pelisäännöt riskinarvioitsijan pätevyyden todentamiseen. Pienryhmätyöskentelyn jälkeen MUTKU Ry:n riskinarviointityöpajan johtopäätös oli, että nykyaikainen verkkokoulutuskokonaisuus palvelisi paremmin kohderyhmää, koska sen ylläpito ja suorittaminen on ketterämpi kuin sertifiointi. Järjestelmän kehitystyölle ja ylläpidolle tarvitaan rahoitusta ja prosessille tulee

nimetä vastuuorganisaatio. Tärkeää on myös kouluttaa tilaajia siten, että he hahmottavat mitä osaamista eri PIMA-alan toimijoilla tulee olla eri tilanteissa ja mitä kolmannen osapuolen tekemä pätevyyden todentaminen käytännössä sisältää. Tämä on erityisen tärkeää pienen julkisten ja yksityisten organisaatioiden osalta, joissa tilaajan vastuukentät ovat usein laajat ja resurssit vähäiset. Tällöin tulisi erityisesti painottaa laadun merkitystä hankintoja tehtäessä.